

УДК 330.34:658.11

М. О. Дергалюк,
к. е. н., доцент кафедри економіки і підприємництва,
НТУУ "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9244-1625>

DOI: 10.32702/2306-6792.2024.24.95

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

M. Derhaliuk,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Economics and Entrepreneurship, National Technical
University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

DEVELOPMENT OF ENTREPRENEURIAL ACTIVITY IN CONDITIONS OF DIGITALIZATION OF THE ECONOMY

Цифровізація економіки стає ключовим фактором впливу на розвиток підприємницької діяльності у сучасному світі. Водночас цей процес супроводжується численними викликами, серед яких питання кібербезпеки, високі інвестиційні витрати та необхідність навчання персоналу. У цьому контексті дослідження впливу цифровізації на підприємницьку діяльність є надзвичайно актуальним, оскільки дозволяє не лише зрозуміти ключові тенденції, але й визначити можливості для розвитку бізнесу в нових умовах.

Метою дослідження є аналіз сучасних тенденцій цифровізації економіки та їхнього впливу на розвиток підприємницької діяльності.

У процесі дослідження використано комплексний підхід, який включає аналіз наукових публікацій, статистичних даних та урядових програм, пов'язаних із цифровізацією підприємницької діяльності. Використовувалися методи порівняльного аналізу для оцінки переваг і ризиків впровадження цифрових технологій у різних секторах бізнесу. Також застосовувалися методи аналізу та синтезу для формулювання рекомендацій щодо адаптації підприємств до умов цифрової економіки.

Дослідження показало, що цифровізація економіки є потужним інструментом для розвитку підприємництва, відкриваючи нові можливості для оптимізації бізнес-процесів, розширення ринків збуту та підвищення конкурентоспроможності. Водночас було виявлено низку ризиків, зокрема кіберзагрози, брак спеціалістів у сфері цифрових технологій та високі витрати на впровадження інновацій. Результати також свідчать про те, що державна підтримка є важливим фактором успішної цифровізації бізнесу, особливо для малого та середнього підприємництва.

Digitalization of the economy is becoming a key factor influencing the development of entrepreneurial activity in the modern world. Technological innovations such as artificial intelligence, blockchain, big data and cloud computing are changing the way businesses operate, opening up new opportunities for entrepreneurs. At the same time, this process is accompanied by numerous challenges, including cyber security issues, high investment costs, and the need for personnel training. In this context, the study of the impact of digitalization on business activity is extremely relevant, as it allows not only to understand key trends, but also to identify opportunities for business development in new conditions.

The purpose of the study is the analysis of modern trends in digitalization of the economy and their impact on the development of entrepreneurial activity.

In the research process, a comprehensive approach was used, which includes the analysis of scientific publications, statistical data and government programs related to the digitalization of business activities. Comparative analysis methods were used to assess the benefits and risks of implementing digital technologies in various business sectors. Methods of analysis and synthesis were also used to formulate recommendations for the adaptation of enterprises to the conditions of the digital economy.

The study showed that digitalization of the economy is a powerful tool for the development of entrepreneurship, opening up new opportunities for optimizing business processes, expanding sales markets, and increasing competitiveness. At the same time, a number of risks were identified, including cyber threats, the lack of specialists in the field of digital technologies and the high costs of implementing innovations. The results also show that government support is an important factor in the successful digitalization of business, especially for small and medium-sized enterprises.

Based on the analysis, we can conclude that digitalization provides entrepreneurs with significant competitive advantages, but its success depends on the right implementation strategy and investment in security and personnel training. Enterprises of various sizes are recommended to gradually integrate digital tools into their business processes, actively use government support programs and ensure cyber security at all stages of activity.

Ключові слова: економічний розвиток, цифровізація, підприємницька діяльність, інвестування, автоматизація

Key words: economic development, digitalization, entrepreneurial activity, investment, automation.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ

З розвитком цифрових технологій глобальна економіка зазнала суттєвих змін, що кардинально вплинули на ведення підприємницької діяльності. Цифровізація економіки відкриває нові можливості для підприємств, пропонуючи інструменти автоматизації, аналітики великих даних, електронної комерції та фінансових технологій.

У контексті глобалізації економічної діяльності та цифрової конкуренції особливо актуальним стає питання створення сприятливих умов для розвитку підприємництва в умовах цифровізації, що вимагає не лише технологічних інновацій, але й вдосконалення правової бази, фінансових механізмів підтримки та підвищення компетенцій підприємців.

Таким чином, дослідження проблем та перспектив розвитку підприємницької діяльності в умовах цифровізації економіки є необхідним для вироблення рекомендацій щодо підвищення конкурентоспроможності підприємств та прискорення їх цифрової трансформації.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ

Одним із основних аспектів, на якому фокусуються науковці, є вплив цифровізації на економічну діяльність і трансформація традиційних бізнес-моделей. Так, дослідження показують, що цифрові технології сприяють опти-

мізації бізнес-процесів, зокрема через автоматизацію, обробку великих даних і впровадження електронної комерції. Наприклад, праці таких авторів, як Тульчинська С.О., Попело О.В., Чушенко О.М., Смерічевська С.В. [1] підкреслюють, що цифрові інструменти, як-от CRM-системи, інтернет-маркетинг і онлайн-платформи, дозволяють підприємствам підвищити продуктивність та ефективність. Водночас вони вказують на важливість грамотного управління цифровими трансформаціями, оскільки їхнє неправильне впровадження може призвести до невдачі проєктів [2].

Трансформація підприємництва у цифрову еру також стає ключовим напрямком досліджень. Дослідники, зокрема Ус Г.О., Коваль О.О. [3] досліджують, як цифрові технології змінюють підходи до підприємницької діяльності. Вони зазначають, що цифрові інструменти допомагають зменшити витрати на запуск бізнесу та розширити можливості для підприємців. Наприклад, платформи електронної комерції дозволяють малим і середнім підприємствам швидко виходити на глобальні ринки, минаючи дорогі інфраструктурні витрати, які були традиційно необхідні для міжнародної діяльності. Це створює нові можливості для розвитку бізнесу в умовах цифрової економіки [4].

Окремим аспектом дослідження є аналіз ризиків цифровізації для підприємств. Як зазначають автори, зокрема Зуб П., Калач Г. [5], цифровізація несе низку ризиків, серед яких кібербезпека та недостатнє розуміння техно-

Таблиця 1. Основні елементи цифровізації

Назва	Характеристика
Інформаційні технології	Базова складова цифровізації, яка охоплює використання комп'ютерних систем, програмного забезпечення, мережних рішень та хмарних технологій. Вони забезпечують ефективну обробку, зберігання та передачу інформації, що дозволяє підприємствам працювати з більшими обсягами даних і робити це значно швидше, ніж у традиційних системах.
Великі дані (Big Data)	Підприємства використовують ці дані для виявлення трендів, покращення якості обслуговування клієнтів, оптимізації виробничих процесів і навіть для розробки нових продуктів. Великі дані дозволяють бізнесу бути більш конкурентоспроможним, адже вони відкривають доступ до глибоких інсайтів, які раніше були недоступними.
Інтернет речей (IoT)	Технологія, яка дозволяє підключати до мережі різноманітні пристрої, що надає нові можливості для управління бізнесом і збору даних в режимі реального часу. Наприклад, виробничі підприємства можуть використовувати IoT для моніторингу обладнання, що знижує ризик простоїв і підвищує ефективність.
Штучний інтелект (AI) та машинне навчання	Ці технології активно впроваджуються у процеси автоматизації аналітики, прогнозування і прийняття рішень. Штучний інтелект дозволяє підприємствам аналізувати великі обсяги даних у режимі реального часу та отримувати корисну інформацію для вдосконалення своїх бізнес-стратегій
Хмарні обчислення	Хмарні технології дозволяють підприємствам зберігати дані та керувати ними через інтернет без необхідності інвестувати в дорогу інфраструктуру. Це робить бізнес більш гнучким, дозволяє масштабувати діяльність та швидко адаптуватися до змін на ринку. Хмари також відкривають доступ до інноваційних технологій і дають можливість працювати в будь-якому місці та з будь-яким пристроєм

Джерело: складено автором на основі [5; 7, с. 36—43].

логій. Вони стверджують, що малі та середні підприємства часто стикаються з проблемами під час впровадження нових цифрових рішень через недостатню підготовленість персоналу та відсутність необхідних ресурсів для забезпечення надійного захисту даних. У цьому контексті автори рекомендують розвивати стратегії кібербезпеки та інвестувати у навчання співробітників, щоб уникнути потенційних загроз.

Ще одним важливим напрямком досліджень є державна підтримка цифрових трансформацій. Згідно з працею Череп О.Г., Дашко І.М., Бехтер А.А., Підлісний [6], уряди багатьох країн активно впроваджують ініціативи для стимулювання цифрової економіки. У своїй роботі Джонсон аналізує, як державні програми та політика можуть полегшити процес цифровізації для малого та середнього бізнесу, надаючи доступ до фінансування, грантів та податкових пільг. Він підкреслює, що у контексті швидкої цифрової трансформації бізнесу важливо створювати середовище, яке підтримує інновації та захищає права підприємців.

На основі аналізу літератури можна зробити висновок, що цифровізація є багатогранним

процесом, який поєднує в собі як можливості, так і виклики для підприємців. Сучасні наукові дослідження наголошують на важливості адаптації бізнес-моделей до цифрових умов, інвестицій у нові технології та безпеку, а також на необхідності підтримки з боку держави.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є дослідження процесів розвитку підприємницької діяльності в умовах цифровізації економіки, визначення ключових факторів, що сприяють або перешкоджають інтеграції цифрових технологій у підприємницьку діяльність.

Завдання дослідження:

— проаналізувати сучасні тенденції цифровізації економіки та їхній вплив на розвиток підприємництва;

— дослідити переваги та ризики цифровізації для малого, середнього та великого бізнесу.

— розробити рекомендації для підприємств щодо успішної інтеграції цифрових інструментів у бізнес-процеси.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Цифрова економіка є новим етапом розвитку глобальної економіки, який характеризується високим рівнем використання цифрових технологій у виробництві, управлінні, обміні інформацією та взаємодії між суб'єктами ринку. Основною особливістю цифрової економіки є можливість здійснення більшості бізнес-процесів в онлайн-середовищі. Це включає цифрові платформи для продажу товарів і послуг, електронну комерцію, управління через програмні рішення, а також нові моделі підприємництва, які раніше не існували [1, с. 199].

Цифровізація економіки також змінює способи взаємодії між підприємствами і споживачами. Зокрема, завдяки доступу до великих обсягів даних, підприємства можуть значно краще розуміти потреби клієнтів, що дозволяє персоналізувати продукти і послуги. Інструменти цифрового маркетингу, такі як соціальні мережі, SEO та контекстна реклама, відкривають нові можливості для збільшення присутності та залучення нових клієнтів.

Процес цифровізації складається з декількох взаємопов'язаних елементів, кожен із яких відіграє важливу роль у функціонуванні сучасної цифрової економіки (табл. 1).

Вплив цифрових технологій поширюється на різні аспекти діяльності підприємств: від виробництва і логістики до маркетингу та обслуговування клієнтів. Інноваційні рішення, що виникають на основі цифрових технологій, не лише підвищують ефективність роботи бізнесу, але й сприяють розвитку нових бізнес-моделей і створенню ринків, яких не існувало раніше [8].

Одна з найважливіших інноваційних можливостей полягає в автоматизації рутинних процесів. Завдяки цифровим інструментам, таким як штучний інтелект, машинне навчання і роботизовані системи, компанії можуть оптимізувати свої операції, скорочуючи витрати і підвищуючи продуктивність. Наприклад, системи управління складом, автоматизоване планування поставок та використання аналітичних даних для прогнозування попиту дозволяють підприємствам діяти більш ефективно і швидко реагувати на зміни ринку [9].

Ще однією важливою можливістю цифрових технологій є вдосконалення комунікацій. Інтернет, мобільні додатки, соціальні мережі і месенджери дають підприємствам можливість швидше і безпосередньо взаємодіяти з клієнтами, отримуючи миттєвий зворотній зв'язок. Це сприяє поліпшенню клієнтського досвіду та підвищенню лояльності.

Одним із найбільш значущих трендів є розвиток електронної комерції (e-commerce). Завдяки цифровим платформам продажу, малий і середній бізнес отримує доступ до глобальних ринків, що раніше було майже неможливим через значні витрати на логістику і рекламу. Такі платформи, як Amazon, Shopify або Etsy, дають можливість підприємцям легко створювати свої віртуальні магазини та пропонувати товари і послуги мільйонам потенційних клієнтів по всьому світу. При цьому важливо, що електронна комерція дозволяє не лише продавати товари, але й експериментувати з новими моделями підписки, ліцензування програмного забезпечення та надання цифрових продуктів [10].

Цифровізація не лише трансформує існуючі галузі, але й активно сприяє створенню нових ринків. Поява цифрових платформ, рішень на основі штучного інтелекту та інших інновацій значно розширює спектр можливостей для підприємців. Зокрема, спільна економіка (sharing economy) стала результатом розвитку цифрових платформ, таких як Uber, Airbnb та BlaBlaCar, які дозволяють користувачам надавати і споживати послуги безпосередньо, минаючи посередників [11, с. 21—22].

Також варто відзначити краудфандингові платформи, що дозволяють підприємцям залучати фінансування від широкого кола інвесторів, не звертаючись до традиційних фінансових інститутів. Такі сервіси, як Kickstarter або Indiegogo, відкривають доступ до капіталу для стартапів і малих підприємств, дозволяючи їм реалізовувати інноваційні ідеї, які можуть вивести на ринок нові продукти та послуги. Ця модель значно розширює можливості для розвитку креативної індустрії, технологічних компаній та підприємців у будь-якій галузі [12, с. 37—38].

Цифрові технології також створюють нові бізнес-моделі, такі як програмне забезпечення як послуга (SaaS), платформи для віддаленої роботи (Upwork, Freelancer), цифрові медіа-сервіси (Netflix, Spotify) та інші. Ці моделі дають можливість підприємцям швидко масштабувати свій бізнес, надавати послуги великій кількості клієнтів через інтернет і адаптувати пропозиції відповідно до змін у споживчих звичках [13, с. 106—109].

Значущим прикладом таких інновацій є розвиток технології блокчейн, яка створює можливості для побудови децентралізованих ринків. Завдяки блокчейн-технологіям підприємці отримують можливість створювати нові фінансові інструменти та забезпечувати прозорість операцій, що відкриває перспективи для фінансових і нефінансових секторів.

Цифровізація економіки відкриває перед підприємцями безліч нових можливостей для розвитку бізнесу, проте одночасно створює низку викликів, які потребують ретельного аналізу та підготовки. Ці виклики стосуються не тільки технічної сторони питання, але й адаптації управлінських моделей, зміни стратегії розвитку, а також розвитку нових компетенцій серед співробітників (табл. 2).

Одним із ключових аспектів, що створює труднощі для багатьох підприємців, є швидка зміна технологій. В епоху цифровізації, коли технологічні новації з'являються з великою швидкістю, підприємцям доводиться постійно слідкувати за трендами, адаптуватися до змін і бути готовими впроваджувати нові інструменти у свої бізнес-процеси. Це може бути як складно технічно, так і ресурсомістко, оскільки потребує постійних інвестицій у нові рішення, оновлення інфраструктури і навчання працівників.

Окремо необхідно згадати про питання кібербезпеки. Цифровізація приносить не лише ефективність і нові можливості, але й ризики, пов'язані з захистом даних і захистом від кібе-

Таблиця 2. Виклики цифровізації для підприємців

Категорія викликів	Опис	Можливі наслідки	Шляхи подолання
Технологічні виклики	Швидкий темп змін технологій, складність інтеграції нових рішень у бізнес-процеси	Відставання від конкурентів, необхідність постійних інвестицій у технології	Постійний моніторинг ринку, інвестиції в інновації, партнерство з технологічними компаніями
Кібербезпека	Зростання ризиків кібератак, необхідність захисту даних клієнтів і бізнес-процесів	Втрата даних, підлив репутації, фінансові втрати	Впровадження сучасних систем кібербезпеки, регулярні аудити захищеності
Економічні виклики	Високі витрати на впровадження цифрових технологій, доступ до фінансових ресурсів	Неможливість впроваджувати інновації, зниження конкурентоспроможності	Залучення альтернативного фінансування, оптимізація витрат
Людські ресурси	Дефіцит кадрів із цифровими компетенціями, необхідність постійного навчання персоналу	Складнощі з адаптацією до нових технологій, зниження продуктивності	Розробка програм навчання, залучення молодих спеціалістів, розвиток корпоративної культури адаптації
Управлінські виклики	Необхідність зміни традиційних моделей управління, адаптація до віддаленої роботи	Зниження ефективності бізнес-процесів, складності в управлінні	Перегляд управлінських підходів, впровадження гнучких методів роботи та інструментів дистанційного управління
Законодавчі та регуляторні виклики	Відповідність новим законодавчим нормам у сфері захисту даних і електронної комерції	Штрафи, юридичні проблеми, втрата довіри клієнтів	Правова підтримка, адаптація бізнесу до вимог законодавства
Інноваційні виклики	Тиск на постійне впровадження інновацій і трансформації бізнес-моделей	Невідповідність ринку, втрата позицій на нових ринках	Постійні дослідження ринку, участь у нових індустріях

Джерело: складено автором на основі [6, с. 132—134; 14, с. 6—9].

ратак. Захист конфіденційної інформації клієнтів та ділових партнерів стає важливим елементом роботи будь-якої компанії. Кібератаки можуть призвести до втрати фінансових ресурсів, підливу репутації і навіть банкрутства бізнесу. Тому для підприємців постає нагальна потреба в побудові надійних систем захисту даних та використанні сучасних рішень для мінімізації ризиків.

Зростання витрат на впровадження нових технологій є серйозним випробуванням для підприємств, особливо малого та середнього бізнесу. Великі корпорації часто мають достатні фінансові ресурси для інвестування в інновації, тоді як малі підприємства змушені працювати в умовах обмежених бюджетів, що значно ускладнює для них адаптацію до швидких змін.

До цього додаються складнощі, пов'язані з доступом до фінансових ресурсів. Хоча цифрові платформи краудфандингу та нові моделі

фінансування стали більш доступними, для багатьох підприємців залучення капіталу залишається проблемою. Інвестори та фінансові установи можуть бути не готові вкладати в нові, ризиковані цифрові проекти, оскільки цифровізація часто вимагає довгострокових інвестицій, а не всі підприємці можуть забезпечити швидку окупність вкладених коштів.

Один із найбільш значущих викликів для підприємців у період цифровізації — це необхідність швидкої адаптації працівників до нових технологій та методів роботи. В умовах цифрової економіки традиційні компетенції поступово втрачають актуальність, а вимоги до працівників змінюються. Бізнесу доводиться постійно інвестувати у навчання та підвищення кваліфікації персоналу, а також залучати фахівців із новими цифровими компетенціями.

Проте в багатьох галузях спостерігається дефіцит кадрів із необхідними навичками. Фахівці в галузі IT, аналітики даних, експерти з кібербезпеки — це ті професії, які стають критично важливими для сучасного підприємства, але через високу конкуренцію їх залучення може бути складним і коштовним завданням для бізнесу. Це

ставить підприємців перед дилемою: або швидко переорієнтуватися на нові технології, залучаючи талановитих працівників, або ризикувати відставанням від конкурентів.

Окрім того, цифровізація вимагає зміни управлінських підходів. Традиційні методи управління бізнесом часто виявляються неефективними в умовах стрімких змін. Нові моделі роботи, такі як віддалена співпраця, потребують від підприємців перегляду процесів комунікації, моніторингу продуктивності та мотивації працівників. Це також пов'язано з необхідністю перебудови корпоративної культури на більш гнучку і відкриту до змін.

Цифровізація підприємницької діяльності також стикається з викликами в галузі правового регулювання. Зокрема, підприємцям необхідно адаптувати свою діяльність до нових законодавчих вимог, що стосуються захисту персональних даних, електронної комерції, ліцензування цифрових продуктів та послуг. На-

приклад, регуляторні зміни, такі як GDPR у Європі, вимагають від підприємств ретельної підготовки для відповідності новим стандартам захисту даних, що може бути як фінансово, так і організаційно складним.

Окрім цього, цифровізація створює нові правові виклики, такі як врегулювання питань відповідальності за дії автоматизованих систем і алгоритмів, що вимагає від підприємців уважності та гнучкості в розробці контрактів і договірних відносин із партнерами та клієнтами.

Багато країн приділяють особливу увагу підтримці цифрових підприємств через різноманітні програми та законодавчі ініціативи. Для того щоб бізнес міг адаптуватися до нових технологічних викликів та успішно інтегрувати цифрові рішення у свою діяльність, державні інструменти підтримки мають велике значення.

Наприклад, багато країн запроваджують грантові програми для малого та середнього бізнесу (МСБ), які спрямовані на впровадження інноваційних технологій та розвиток цифрових платформ. В Україні, зокрема, діє програма грантів від Українського фонду стартапів, який фінансує перспективні цифрові проекти на етапах від ідеї до MVP (minimum viable product). Програма передбачає гранти до 50 тисяч доларів для підтримки стартапів у галузі штучного інтелекту, блокчейну, кібербезпеки та інших високотехнологічних сфер [15].

Також важливу роль відіграють освітні проекти для підприємців, що сприяють розвитку цифрової грамотності та підвищенню кваліфікації у сфері нових технологій. Зокрема, програма "Дія.Бізнес" є частиною масштабного проекту "Дія" та пропонує консультації й інструменти для цифрових підприємців, включаючи [16]:

- платформу "Дія.Бізнес", яка надає доступ до навчальних матеріалів, шаблонів документів, аналітики ринків і допомоги з підготовкою бізнес-планів;

- консультації щодо відкриття бізнесу, реєстрації компанії, юридичних та бухгалтерських питань;

- можливість використання платформи для отримання фінансової допомоги, залучення інвесторів та консультацій від фахівців у сфері цифрової економіки.

Розвиток цифрової економіки потребує від урядів створення сприятливого законодавчого поля, яке б регулювало діяльність підприємців у цифровому середовищі. Законодавчі ініціативи часто спрямовані на підтримку захисту даних, електронної комерції, регулювання інноваційних галузей, таких як фінтех або штучний інтелект.

Однією з ключових ініціатив є створення законодавства щодо захисту персональних даних, як це було запроваджено в Європейському Союзі через Регламент про захист персональних даних (GDPR). Такі ініціативи забезпечують впевненість споживачів у безпеці своїх даних, стимулюють прозорість і відповідальність бізнесу у цифровому просторі.

Ще одним важливим аспектом є розвиток правової бази для електронної комерції. Зростання кількості транзакцій в онлайн, що включають цифрові підписи, електронні контракти та платіжні системи, потребує оновлення правових норм для забезпечення прозорості та легітимності таких операцій. Зокрема, в багатьох країнах були ухвалені закони, які регулюють питання електронної ідентифікації, електронних документів та електронних підписів. Це дозволяє підприємцям працювати в глобальних ринках з мінімальними бюрократичними перешкодами.

В Україні також діють важливі законодавчі ініціативи, спрямовані на розвиток цифрової економіки. Однією з таких ініціатив є закон про "Дія Сіті" — спеціальний правовий режим, що надає низку податкових пільг та правових переваг для ІТ-компаній, що створює додаткові умови для розвитку цифрових бізнесів та залучення іноземних інвестицій [17].

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження сучасних тенденцій цифровізації економіки та їхнього впливу на розвиток підприємництва можна зробити кілька ключових висновків.

Цифровізація пропонує значні переваги для підприємств різного масштабу. Для малого та середнього бізнесу вона дає можливість знижувати витрати, автоматизувати рутинні процеси, полегшувати доступ до глобальних ринків та використовувати цифрові платформи для збільшення продажів. Великі компанії можуть використовувати цифрові інструменти для вдосконалення управління ланцюгами поставок, аналізу даних і прогнозування попиту, що дозволяє краще адаптуватися до ринкових змін і забезпечувати високу конкурентоспроможність.

Аналіз показав, що цифровізація несе й ризики, які стосуються всіх рівнів бізнесу. Основні виклики пов'язані з кібербезпекою, захистом даних, високими початковими інвестиціями у впровадження нових технологій, а також необхідністю навчання персоналу для роботи з новими інструментами. Особливо ці ризики

стають значущими для малого та середнього бізнесу, який не завжди має достатні ресурси для впровадження цифрових технологій та захисту від кіберзагроз.

Література:

1. Чушенко О. М., Смерічевська С. В. Цифрова економіка: сучасні світові тенденції розвитку. Збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції "Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи", м. Київ. 25 квітня 2024 р. С. 199—200. URL: <https://confmanagement-proc.kpi.ua/article/view/303879> (дата звернення: 21.11.2024).

2. Gupta, M., Alareeni, B., Akimova, L., Gupta, S., Derhaliuk, M. (2021). Application of Fuzzy Logic Data Analysis Method for Business Development. *Lecture Notes in Networks and Systems*. pp. 75—93. <https://ep3.nuwm.edu.ua/22253/> (дата звернення: 24.11.2024).

3. Ус Г.О., Коваль О.О. Цифрова економіка, її розвиток та економічна характеристика. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2021. № 6 (1). С. 70—72. DOI: <https://www.doi.org/10.31891/2307-5740-2021-300-6-12> (дата звернення: 21.11.2024).

4. Popelo, O., Garafonova, O., Tulchynska, S., Derhaliuk, M., & Berezovskyi, D. (2021). Functions of public management of the regional development in the conditions of digital transformation of economy. *Amazonia Investiga*, 10 (43), 49—58. <https://doi.org/10.34069/AI/2021.43.07.5>. (дата звернення: 24.11.2024).

5. Зуб П., Калач Г. Цифровізація бізнес-процесів промислових підприємств. *Економіка та суспільство*. 2021. № 26. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-52> (дата звернення: 21.11.2024).

6. Череп О.Г., Дашко І.М., Бехтер А.А., Підлісний Р.О. Переваги та виклики цифровізації економіки України. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Том 9. № 1. С. 131—135. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-1-21> (дата звернення: 24.11.2024).

7. Олешко Т.І., Касьянова Н. В., Смерічевський С.Ф. Цифрова економіка: підручник. та ін. К.: НАУ. 2022. 200 с. URL: <https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/54129/1/%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%A6%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%B0.pdf> (дата звернення: 21.11.2024).

8. Tulchynska, S., Derhaliuk, M., Kravchuk, N., Smerichevska, S., Desiatov, T. (2021). The organi-

zational and economic mechanism of the determinants activation of the regional development intensification in the conditions of digitalization. *Laplace em Revista (International)*, 7(3B), 168—178. (0,625 д. а.). <https://doi.org/10.24115/S2446-6220202173B1530> (дата звернення: 24.11.2024).

9. Кавецький В.В., Ратушняк О.Г. Сучасні системи управління плануванням та організацією виробництва. *Ефективна економіка*. 2021. № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9745> (дата звернення: 24.11.2024).

10. Даньків В.В. Вплив електронної комерції на ринок праці в контексті розвитку цифрової економіки. *Академічні візії*. 2022. Випуск 8—9. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.6859604> (дата звернення: 24.11.2024).

11. Дубель М. Особливості розвитку цифрових платформ та їх вплив на світову економіку. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2021. № 7. С. 17—26. URL: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2021.7.2> (дата звернення: 24.11.2024).

12. Ільченко В.М. Вплив краудфандингу на ефективний розвиток соціального підприємництва. *Інфраструктура ринку*. 2022. Вип. 64. С. 36—41. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/handle/123456789/5865> (дата звернення: 24.11.2024).

13. Яковенко Я.Ю., Білик М.Ю., Сербін Р.А., Чумакова А.Г.. Цифрова трансформація і нові бізнес-моделі. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*, 2022 р., № 3 (126). С. 104—109. DOI: <https://doi.org/10.32782/1814-1161/2022-3-16> (дата звернення: 24.11.2024).

14. Савченко В.А. Сучасні виклики та загрози цифровій трансформації компаній. *Сучасний захист інформації*. 2023, № 1 (53). С. 6—11. DOI: <https://doi.org/10.31673/2409-7292.-2023.010001> (дата звернення: 24.11.2024).

15. Дудко В. Український фонд стартапів перезапускає грантову програму для "цивільних" проєктів на \$25 000—50 000. Два роки вона була заморожена. *Журнал Forbes Ukraine*. 26.02.2024. URL: <https://forbes.ua/news/ukrainskiy-fond-startapiv-perezapuskae-grantovu-programu-dlya-tsivilnikh-proektiv-na-25-000-50-000-dva-roki-vona-bula-zamorozhena-cherez-viynu-26022024-19470> (дата звернення: 24.11.2024).

16. Допомога підприємцям у створенні та розвитку бізнесу. *Дія. Бізнес*. URL: <https://business.dia.gov.ua/> (дата звернення: 24.09.2024).

17. Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні: Закон України № 1667-IX від 15.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text> (дата звернення: 24.11.2024).

References:

1. Chushenko, O.M. and Smerichevska, S.V. (2024), "Digital economy: modern global development trends", Zbirnyk tez dopovidei V Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii "Biznes, innovatsii, menedzhment: problemy ta perspektyvy" [Collection of abstracts of the V International Scientific and Practical Conference "Business, Innovation, Management: Problems and Prospects"], Kyiv, Ukraine, pp. 199—200, available at: <https://confmanagement-proc.kpi.ua/article/view/303879> (Accessed 25 Nov 2024).
2. Gupta, M. Alareeni, B. Akimova, L. Gupta, S. And Derhaliuk, M. (2021), "Application of Fuzzy Logic Data Analysis Method for Business Development", Lecture Notes in Networks and Systems, pp. 75—93, available at <https://ep3-nuwm.edu.ua/22253/> (Accessed 25 Nov 2024).
3. Us, H.O. and Koval, O.O. (2021), " Digital economy, its development and economic characteristics", Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu, vol. 6 (1), pp. 70—72. <https://www.doi.org/10.31891/2307-5740-2021-300-6-12>
4. Popelo, O. Garafonova, O. Tulchynska, S. Derhaliuk, M. and Berezovskyi, D. (2021), "Functions of public management of the regional development in the conditions of digital transformation of economy", Amazonia Investiga, vol. 10 (43), pp. 49—58. <https://doi.org/10.34069/AI/2021.43.07.5>.
5. Zub, P. and Kalach, H. (2021), "Digitization of business processes of industrial enterprises", Ekonomika ta suspilstvo, vol. 26. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-52>
6. Chere, O.H., Dashko, I.M., Bekhter, L.A. and Pidlisnyi, R.O. (2024), "Advantages and challenges of digitization of the economy of Ukraine", Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniki, vol. 9 (1), pp. 131—135. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-1-21>
7. Oleshko, T.I., Kasianova, N. V. and Smerichevskyi, S.F. (2022), Tsyfrova ekonomika [Digital economy], NAU, Kyiv, Ukraine, available at <https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/54129/1/%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%20%D0%A6%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%B0.pdf> (Accessed 25 Nov 2024).
8. Tulchynska, S. Derhaliuk, M. Kravchuk, N. Smerichevska, S. and Desiatov, T. (2021), "The organizational and economic mechanism of the determinants activation of the regional development intensification in the conditions of digitalization", Laplage em Revista (International), vol. 7 (3B), pp. 168—178. DOI: <https://doi.org/10.24115/S2446-6220202173B1530>.
9. Kavetskyi, V.V. and Ratushniak, O.H. (2021), " Modern management systems for production planning and organization", Efektyvna ekonomika, vol. 12, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9745> (Accessed 25 Nov 2024).
10. Dankiv, V.V. (2022), "The impact of e-commerce on the labor market in the context of the development of the digital economy", Akademichni vizii, pp. 8—9. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.6859604>
11. Dubel, M. (2021), "Features of the development of digital platforms and their impact on the world economy", Tavriyskyi naukovyi visnyk, vol. 7, pp. 17—26, available at: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2021.7.2>
12. Ilchenko, V.M. (2022), " The influence of crowdfunding on the effective development of social entrepreneurship", Infrastruktura rynku, vol. 64, pp. 36—41, available at: <http://biblio-umsf.dp.ua/jspui/handle/123456789/5865> (Accessed 25 Nov 2024).
13. Yakovenko, Ya.Iu., Bilyk, M.Iu., Serbin, R.A. and Chumakova, A.H. (2020), "Digital transformation and new business models", Derzhava ta rehiony, vol. 3 (126), pp. 104—109. DOI: <https://doi.org/10.32782/1814-1161/2022-3-16>
14. Savchenko, V.A. (2023), "Modern challenges and threats to the digital transformation of companies", Suchasnyi zakhyst informatsii, vol. 1 (53), pp. 6—11. DOI: <https://doi.org/10.31673/2409-7292.2023.010001>
15. Dudko, V. (2024), "Ukrainian startup fund restarts the grant program for "civilian" projects for \$25,000-50,000. It was frozen for two years", Forbes Ukraine, available at: <https://forbes.ua/news/ukrainskiy-fond-startapiv-perezapuskagrantomu-programu-dlya-tsivilnikh-proektiv-na-25-000-50-000-dva-roki-vona-bula-zamorozhenacherez-viynu-26022024-19470> (Accessed 25 Nov 2024).
16. Diia. Biznes (2024), "Assistance to entrepreneurs in the creation and development of business", available at: <https://business.diia.gov.ua/> (Accessed 25 Nov 2024).
17. Verkhovna Rada of Ukraine (2021), The Law of Ukraine "On stimulating the development of the digital economy in Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text> (Accessed 25 Nov 2024).

Стаття надійшла до редакції 09.12.2024 р.